

Kalliomäki ym.: Ehdotus opintotukilaiksi*Eduskunnalle*

Nykyisen opintotukijärjestelmän keskeiset ongelmat aiheutuvat siitä, että pääosa tuesta on lainaa ja lainajärjestelmä nykymuodossaan soveltuu huonosti toimeentulon turvaamiseen. Velkaantumisen pelossa opiskelijat pyrkivät välttämään lainanottoa olemalla opintojen ohella mahdollisimman paljon ansiotyössä. Ansiotyösäkäynti lisääntyy opintojen edetessä, koska opiskeluaikana kasvavasta lainapääomasta maksettava korko pienentää asteittain käteen jäävää tukea. Käytettävissä olevan tuen pienuuden vuoksi opintotuen saannin edellytyksenä olevat tulorajat on jouduttu myös pysyttämään varsin korkeina.

Velkaantuminen on ollut erityisesti korkeakouluopiskelijoiden ongelma, mutta pitkien peruskoulupohjaisten koulutusohjelmien myötä se on laajentumassa myös ammatillisessa koulutuksessa. Esimerkiksi peruskoulupohjainen 4,5 vuotta kestävä koulutus terveydenhuoltoalan oppilaitoksessa on johtamassa siihen, että koulutuksen jälkeisestä alkupalkasta on käytettävä yli viidennes opintolainan korkoihin ja kuoletuksiin.

Kun lisäksi korkotukea ja lainan takaisinmaksua koskevat säännökset suosivat opintojen pitkittämistä, tukijärjestelmän heikkoudet ovat heijastuneet korkeakoulututkintojen suoritusaikeiden pidentymisenä. Ammatillisissa oppilaitoksissa ei opetuksen kurssimaisuuden vuoksi ole vastaavia vaikutuksia havaittavissa, mutta ilta- ja viikonlopputyöllä on epäilemättä haitallisia vaikutuksia oppimistuloksiin. Työllisyystilanteen heikentyminen on myös lisännyt huomattavasti opintotuen hakija- ja saajamäärää.

Opintotuen mitoitusterusteita ja tarveharkintasäännöksiä ei ole tarkistettu muun toimeentuloturvan kehittymisen myötä. Siksi huomattava osa opiskelijoista voi saada kunnallista toimeentulotukea. Osa saa toimeentulotukea väliaikaisesti syksyllä opintotukihakemusten käsittelyn hitauden vuoksi. Pysyvästi toimeentulotukea voivat saada ne, joille opintotukea ei riittämättö-

män opintomenestyksen vuoksi voida myöntää. Kevätlukukaudella opiskelijat voivat saada toimeentuloa siksi, että käytettävissä olevat varat jäävät alle toimeentulotuen normin eli kansaneläkkeen pohjaosan ja lisäosan yhteismäärän, kun korkokulut otetaan huomioon.

Opintotuen merkitys eri opiskelijaryhmille on erilainen. Peruskoulun jälkeen opintonsa aloittaville nuorille opintotuki on aluksi perhetukea. Tuen ensisijainen tarkoitus on auttaa opiskelijan vanhempia selviytymään lapsen koulutuksesta aiheutuvista kuluista. Nuorten aikuistuuessa ja taloudellisesti itsenäistyessä opintotuen tulisi olla toimeentuloturvajärjestelmä. Ansiotyöstä koulutukseen siirtyvät tarvitsevat taloudellisten si-donnaisuuksiensa vuoksi perusturvan lisäksi ansioturvaa, joka on toteutettu aikuisopintorahan määräytymisperusteissa.

Opintotukea on myönnetty myös iltaopiskelijoille, vaikka heidän toimeentulonsa perustuu ansiotuloihin tai muuhun toimeentuloturvaan. Toimeentulomenoihin tarkoitetun opintotuen sijasta iltaopintoja ja muuta työn ohessa opiskelua olisi tuettava korvaamalla opinnoista aiheutuvia välittömiä kustannuksia.

Nykyisen opintotukijärjestelmän mukaiset etuudet eivät riittävän selkeästi määräydy eri opiskelijaryhmien tuen tarpeen perusteella.

Opintotuen vanhempien taloudelliseen asemaan perustuva tarveharkinta on määräytynyt osaksi opiskelijan iän ja osaksi asumismuodon perusteella. Tämä on vinouttanut nuorten asuntotilannetta ja tuen alkuperäistä tarkoitusta. Täyden opintotuen saadakseen kotoa ovat muuttaneet nuoret, joilla on tähän ollut mahdollisuus, mutta ei välttämättä asunnontarvetta. Vähävaraisten perheiden lapset ovat sen sijaan saattaneet joutua asumaan kotonaan, vaikka asunnon ahtauden vuoksi kotoa muuttamiseen olisi ollut tarvetta.

Opintomenestystä ja taloudellista tarveharkintaa koskevien säännösten vuoksi opintotukea haetaan ja myönnetään enintään opintovuodeksi

kerrallaan. Hakemusten käsittely on siten hidasta. Päätösten tekeminen saattaa kestää yli kaksi kuukautta. Vuotuinen hakemusmenettely ei kuitenkaan ole välttämätöntä, koska vuotuiset tarkistukset tukeen voitaisiin tehdä muilta viranomaisilta saatavia tietoja hyväksi käyttäen. Hakemismenettelyä kehittämällä ja tarveharkintaperusteita tarkistamalla hakemusten käsittelyaikoja voitaisiin oleellisesti lyhentää.

Eduskunta sekä eduskunnan sivistysvaliokunta ja sosiaalivaliokunta ovat eri yhteyksissä 1980-luvulla esittäneet opintotuen kehittämistä perustoimeentulon turvaavaksi etuudeksi ja opintorahaosuuden nostamista puoleen tuen kokonaismäärästä.

Eduskunnan 4.12.1990 päivätyssä kirjelmässä Suomen koulutusjärjestelmää, koulutuksen tasoa ja kehittämislinjoja koskevan valtioneuvoston selonteon johdosta todetaan muun muassa, että opintotukijärjestelmässämme on esiintynyt ongelmia, joihin eduskunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota ja esittänyt kehittämisavoitteita.

Kirjelmän mukaan: ”Nyt pankkien lainanantoon perustuva järjestelmä on muodostumassa epävakaa ja nousevan korkotason sekä pankkien kustannuspaineiden vuoksi sekä opiskelijan että valtion kannalta epävarmaksi ja taloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi lisätuen ohjauksessa pankeille eikä opiskelijoille. Saamansa selvityksen perusteella eduskunta katsoo, että on tarpeellista uudistaa nykyistä opintotukijärjestelmää laajasti. Eduskunnan useissa yhteyksissä tavoitteeksi asettama opintorahaosuuden nostaminen vähintään puoleksi opintotuesta ja opintotuen muodostaminen perustoimeentulon tur-

vaavaksi etuudeksi ovat edelleen keskeisiä lähtökohtia. Korkotuen ohjaaminen opiskeluaikaiseen opintorahaan vähentäisi lainantarvetta ja korkojen lisääminen takaisinmaksettavaan pääomaan vähentäisi opiskeluaikaisia lainanhoitokuluja. Opiskelijan korkovastuun mahdollisesti kasvaessa tulisi opintorahaosuutta lisätä aiempaa tavoitetta selvästi enemmän.”

Pääministeri Ahon hallituksen ohjelman mukaan hallitus toteuttaa opintotukijärjestelmän rakenteellisen uudistuksen. Järjestelmä uudistetaan perustoimeentuloturvan takaavaksi etuudeksi lisäämällä opintorahan osuutta opintotuesta tehtyjen selvitysten pohjalta alkaen vuonna 1992.

Ohjelmaa koskevassa pöytäkirjaliitteessä on yksilöity uudistuksen toteuttamisessa noudatettavat periaatteet. Lisäksi siinä todetaan, että hallitus antaa esityksen opintotukilainsäädännön uudistamisesta ja opintotuen uudistamisen aikataulusta valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä.

Valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 1992 hallitus esittää opintotuen uudistamista vain korkeakouluopiskelijoiden osalta ja jättää keskiasteen opiskelijat ulkopuolelle. Korkeakouluopiskelijoiden osalta uudistus ei ole todellinen uudistus, sillä opintotukea ei ole sidottu kustannuskehitykseen eikä opintorahaa koroteta riittävästi suhteessa poistettavaksi esitettyihin etuuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Opintotukilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Opintotuen tarkoitus

Opiskelijan kokopäiväopintojen aikaisen toimeentulon turvaamiseksi myönnetään opintotukea siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Opintotukeen oikeutettu opiskelija

Opintotukeen on oikeutettu peruskoulun jälkeisiä opintoja säännöllisesti harjoittava opiskelija, joka asuu pysyvästi Suomessa.

Opintotukeen eivät ole oikeutettuja vanhuus-, työttömyys- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevat. Tukea eivät saa myöskään työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa olevat tai kuntoutusrahaa saavat.

3 §

Opintotukeen oikeuttavat opinnot

Opintotukea myönnetään vähintään kaksi kuukautta kestävään tutkintoon, vahvistetun opimäärän suorittamiseen tai ammatillisen kelpoisuuden saavuttamiseen tähtääviin kokopäiväopintoihin lukiossa, kansanopistossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa taikka yliopistossa tai korkeakoulussa.

4 §

Opiskelu ulkomailla

Opintotukea myönnetään myös ulkomailla opiskeluun asetuksella säädettävin edellytyksin.

5 §

Opintotukena myönnettävät etuudet

Opintotukena myönnetään tässä laissa säädettyin edellytyksin:

- 1) opintorahaa tai opintoavustusta;
- 2) opintotuen asumislisää;
- 3) aikuisopintorahaa; sekä
- 4) opintolainan valtiontakaus.

6 §

Opintotukeen oikeuttava aika

Opintotukea myönnetään lukuvuoden varsinaisten opintokuukausien ajaksi. Opintotukea ei myönnetä kahta kuukautta lyhyemmäksi ajaksi.

Lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa ja kansanopistossa opiskelua varten opintotukea voi saada enintään koulutuksen vahvistetun keston mukaiseksi ajaksi.

Korkeakoulussa opiskelua varten opintotukea voi saada enintään 70 kuukaudeksi. Yhden perustutkinnon suorittamista varten opintotukea voi saada kuitenkin enintään 55 kuukaudeksi. Perustutkintoa lyhyempää koulutusta varten opintotukeen oikeuttavan enimmäisajan vahvistaa opintotukikeskus. Ulkomailla suoritettavaan korkeakoulututkintoon myönnettävän opintotuen enimmäisajan vahvistaa opetusministeriö.

7 §

Opintotukiviranomainen

Tässä laissa tarkoitettuja opintotukiviranomaisia ovat opintotukikeskus ja opintotukilautakunnat, joista säädetään erikseen.

2 luku

Oikeus eri etuuksiin

8 §

Opintoraha

Opintorahaan on oikeutettu opiskelija, ei kuitenkaan lukion opiskelija.

9 §

Opintoavustus

Opintoavustukseen on oikeutettu opiskelija, joka ei 8 §:n mukaan ole oikeutettu opintorahaan ja jolla ei ole oikeutta lapsilisälain (541/48) mukaiseen lapsilisään.

10 §

Asumislisä

Asumislisään on oikeutettu:

1) perheetön opiskelija, joka asuu yksin vuokra- tai asumisoikeusasunnossa taikka henkilökohtaisen vuokrasopimuksen perusteella kunnan, säätiön tai yleishyödyllisen yhteisön ylläpitämässä opiskelija-asuntolassa;

2) perheellinen opiskelija, joka asuu opiskelun vuoksi muulla paikkakunnalla kuin perhe; sekä

3) ulkomailla opiskeleva, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

11 §

Aikuisopintoraha

Aikuisopintorahaan on, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, oikeutettu:

1) 25—29-vuotias opiskelija, jonka edellisistä päätoimisista opinnoista on kulunut kahdeksan vuotta, sekä

2) 30 vuotta täyttänyt opiskelija, jonka edellisistä päätoimisista opinnoista on kulunut viisi vuotta tai jolta puuttuu ammatillinen peruskoulutus.

12 §

Opintolainan valtiontakaus

Opintolainan valtiontakaukseen on oikeutettu 1 luvun mukaan opintotukeen oikeutettu opiskelija.

Opintolainan valtiontakaus voidaan evätä, jos opintotuen hakijalle aikaisemmin myönnetty opintolaina on takausvastuun perusteella valtion perittävänä.

3 luku

Opintotuen määräytyminen

13 §

*Opintorahan ja valtiontakauksen
määräytymisperuste*

Opintorahan ja valtiontakauksen määräytymisperusteella tarkoitetaan tässä laissa sitä markkamäärää, joka vastaa ensimmäisessä kuntaryhmässä yksinäiselle henkilölle maksettavan kansaneläkkeen pohjaosan ja lisäosan kuukausittaista yhteismäärää.

14 §

Opintoraha

Vanhempien luona asuvan opiskelijan opintorahan kuukausimäärä on 50 prosenttia ja muun opiskelijan 70 prosenttia opintorahan määräytymisperusteesta.

Aikuisopintorahaa saavan opintoraha on 30 prosenttia määräytymisperusteesta.

15 §

Opintoavustus

Vanhempien luona asuvan opiskelijan opintoavustuksen kuukausimäärä on ensimmäisestä lapsesta maksettavan lapsilisän yksinkertainen ja muualla asuvan opiskelijan tämän lapsilisän kaksinkertainen määrä.

Milloin opiskelijain vanhempien mahdollisuudet osallistua opiskelunaikaisen toimeentulon kustannuksiin ovat heidän taloudellisen asemansa vuoksi vähäiset, myönnetään opintoavustus korotettuna opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

16 §

Asumislisä

Asumislisän määrä on 80 prosenttia opetusministeriön vahvistaman perusomavastuun ylittävistä vuokrasta, ei kuitenkaan asumistukilain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun markkamäärän ylittävistä vuokrasta.

Ulkomailla opiskelevalle myönnettävän asumislisän perusteet vahvistaa opetusministeriö.

17 §

Aikuisopintoraha

Aikuisopintorahan määräytymisperusteet vahvistaa valtioneuvosto.

18 §

Valtiontakaus

Opintolainan lainapääoman valtiontakauksen kuukautta kohden laskettava enimmäismäärä on 50 prosenttia valtiontakauksen määräytymisperusteesta. Aikuisopintorahaa saavalla tämä enimmäismäärä on 70 prosenttia valtiontakauksen määräytymisperusteesta.

Ulkomailla opiskelevalle myönnettävän valtiontakauksen perusteet vahvistaa opetusministeriö.

Opintolainaa, johon on myönnetty valtiontakaus, voidaan kerrallaan nostaa enintään luku-kautta vastaava määrä. Opintolainan nostamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

19 §

Tulojen ja varallisuuden huomioon ottaminen

Jos opiskelija tuen saantiin oikeuttavana aikana saa veronalaista tuloa kuukautta kohden enemmän kuin 50 prosenttia opintorahan määräytymisperusteesta, vähennetään opintotukea opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Opiskelijan vanhempien tulot ja varallisuus otetaan opintoavustusta myönnettäessä huomioon siten kuin asetuksella säädetään.

20 §

Eräiden etuuksien huomioon ottaminen

Jos opiskelija saa oppilaitokselta päivärahaa tai maksuttoman ruokailun taikka toimeentulon turvaamiseen tarkoitettua apurahaa, vähennetään tämän etuuden taloudellista arvoa vastaava määrä opintorahasta tai opintoavustuksesta sekä opintolainan valtiontakauksesta opintotukituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti.

21 §

Opintotuen määrän tarkistaminen

Myönnettyä opintotukea tarkistetaan tuen perusteena olevien markkamäärien tai muiden olosuhteiden muuttuessa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

4 luku

Menettely

22 §

Opintotuen hakeminen ja myöntäminen

Opintotuki myönnetään hakemuksesta koulutuksen keston mukaiselle tai koulutuksen jäljellä olevalle ajalle, jollei tukea ole haettu tätä lyhyemmäksi ajaksi. Tarkempia määräyksiä tuen hakemisesta ja myöntämisestä annetaan asetuksella.

23 §

Opintotuen maksaminen

Opintoraha, opintoavustus, aikuisopintoraha sekä opintotuen asumislisä maksetaan opiskelijalle opintokuukausittain.

24 §

Opintotuen peruuttaminen

Jos opintotuen saamiselle ei ole edellytyksiä, opintotuki peruutetaan. Opintotuen maksaminen voidaan myös keskeyttää opiskelijan pyynnöstä.

25 §

Aiheettomasti suoritettu opintotuki

Aiheettomasti maksettu opintoraha, opintoavustus, aikuisopintoraha sekä opintotuen asumislisä voidaan periä saajalta takaisin. Takaisinperimisestä voidaan luopua, jos periminen olisi kohtuutonta tai perittävä määrä on vähäinen eikä tuen myöntäminen ole johtunut opintotuen saajan vilpillisyydestä.

Takaisin perimistä koskeva opintotukiviranomaisen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio. Päätös saadaan panna täytäntöön, vaikka siihen on haettu muutosta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.

Aiheettomasti maksettu opintotuki saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaisista opintotukieristä. Kulloinkin suoritettavasta opintotukierästä ei kuitenkaan saa vähentää ilman tuen saajan suostumusta enempää kuin kolmanneksen.

26 §

Tietojen antaminen ja saanti

Opiskelija on velvollinen antamaan opintotu-

kiviranomaiselle opintotuen myöntämistä ja maksamista varten tarpeelliset tiedot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Opintotukiviranomainen on oikeutettu saamaan 1 momentissa tarkoitettut tiedot asianomaiselta valtion tai kunnan viranomaiselta, vakuutuslaitokselta, oppilaitokselta sekä työttömyyskassalta.

Luottolaitos on velvollinen toimittamaan puolivuositain opintotukikeskukselle tiedot nostettujen valtion takaamien opintolainojen markkamäärästä sekä näiden lainojen pääomaan siirrettyjen korkojen määrästä.

5 luku

Valtiontakausta koskevia erityissäännöksiä

27 §

Valtiontakauksen voimassaolo

Valtiontakaus on voimassa enintään 30 vuotta ensimmäisen lainaerän nostamisesta.

Opintolainan valtiontakauksen voimassaolon edellytyksenä on, että luottolaitos sitoutuu siirtämään opintotukeen oikeuttavana aikana erääntyvän koron lainan pääomaan suoritettavaksi takaisinmaksuaikana. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus suorittaa korko myös sen erääntyessä.

28 §

Valtiontakauksen sisältö

Valtiontakaus annetaan omavelkaisena julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen myöntämän opintolainan koko nimelliselle määrälle, opintolainan ja pääomaan siirretyn koron korolle, viivästyskorolle sekä lainan irtisanomisesta aiheutuviin hyväksyttäviin kuluihin.

29 §

Valtiontakauksen vanhentuminen

Opintolainan valtiontakauksiin ei sovelleta, mitä määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa on säädetty takauksen vanhentumisesta. Takaushenkilön edesvastuuvollisuuden tarkemmasta määrittämisestä annetun asetuksen 4 §:n säännöistä ei niin ikään sovelleta tässä laissa tarkoitettuihin lainoihin niiden lyhennysmaksujen osalta.

30 §

Lainan takaisinmaksun vaatiminen

Milloin lainansaaja on laiminlyönyt koron tai lyhennysmaksun suorittamisen ja eräpäivästä on kulunut vähintään kolme kuukautta, luottolaitoksella on oikeus ilmoitettuaan laiminlyönnistä vähintään kuukautta aikaisemmin opintotukikeskukselle vaatia laina heti kokonaisuudessaan takaisin maksettavaksi.

Milloin lainansaaja on kuollut, luottolaitos voi vaatia opintolainan maksamista opintotukikeskukselta. Opintolaina katsotaan kokonaisuudessaan erääntyneeksi, kun maksuvaatimus on esitetty opintotukikeskukselle.

31 §

Takaisin periminen

Valtion varoista luottolaitokselle suoritettu opintolaina saadaan ilman tuomiota tai päätöstä ulosottaa lainan saajalta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty. Mitä sanotussa laissa on säädetty saamisen vanhentumisesta, ei kuitenkaan koske edellä tässä momentissa tarkoitettua valtion takautumisoikeutta.

Takaisinperinnässä voidaan myöntää maksuaikaa taikka käyttää muita maksujärjestelyjä, jos siihen on lainansaajan maksukykyyn liittyvä perusteltu syy taikka maksamatta jääneiden määrien kertyminen voidaan siten turvata.

32 §

Maksuvapautus

Valtion varoista luottolaitokselle maksetun opintolainan sekä sille kertyneiden korkojen suorittamisesta takaisin valtiolle myönnetään vapautus, kun lainansaaja on kuollut.

Maksuvapautus voidaan myöntää myös, jos lainansaaja on pysyvästi työkyvytön tai hänen määräaikainen työkyvyttömyytensä on kestänyt yhteensä vähintään viisi vuotta ja takaisinperintää olisi lainansaajan taloudellisten olojen perusteella pidettävä kohtuuttomana.

33 §

Takausvastuusuorituksesta perittävä korko

Valtion varoista luottolaitokselle maksettua opintolainaa lainan saajalta perittäessä vuotuisen korko on 16 prosenttia koko takausvastuusuorituksen määrälle.

6 luku

Erinäisiä säännöksiä

34 §

Muutoksenhaku

Opintotukilautakunnan tämän lain nojalla antamasta päätöksestä voidaan hakea valittamalla muutosta opintotukikeskukselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Muutoksenhausta on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Opintotukikeskuksen muussa kuin valitusasiassa antamaan päätökseen saadaan hakea opintotukikeskukselta kirjallisesti oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Opintotukikeskuksen tämän lain nojalla antamasta muusta kuin 25 §:ssä tarkoitettua päätöksestä ei saa hakea muutosta valittamalla.

Opintotukea koskevasta päätöksestä katsotaan asianomaisen, jollei muuta näytetä, saaneen tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella jätetty postin kuljetettavaksi.

35 §

Rangaistussäännös

Rangaistus opintotuen petollisesta hankkimisesta tai sen yrittämisestä tuomitaan sen mukaan mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

36 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1992.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

38 §

Kumottavat säännökset

Tällä lailla kumotaan 14 päivänä tammikuuta 1972 annettu opintotukilaki (28/72) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavan lain säännöksiä sovelletaan sen nojalla myönnettyyn opintotukeen. Korkotukea ei kuitenkaan makseta 1 päivästä heinäkuuta 2002. Kumottavan lain 7 §:n 3 momentin säännöksiä ei sovelleta 30 päivänä kesäkuuta 1997 jälkeen erääntyviin korkoihin.

Opintotuen myöntämisen enimmäisaikaa koskevia aikaisemman lain säännöksiä sovelletaan niihin opintoihin, jotka on aloitettu ennen 1 päivää heinäkuuta 1991. Näitä opintoja ei oteta huomioon 6 §:n 3 momentin mukaista opintotuen enimmäisaikaa laskettaessa.

Tämän lain 22 §:n säännöksistä poiketen opintotukea haetaan ja myönnetään vuosittain aikaisempien säännösten mukaista menettelyä noudattaen 30 päivään kesäkuuta 1994 saakka.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 1991

Antti Kalliomäki
Jouni Backman
Kyllikki Muttilainen
Mats Nyby
Tuulikki Hämäläinen
Liisa Jaakonsaari
Jussi Ranta
Heikki Rinne
Erja Lahikainen
Mikko Rönnholm
Reijo Lindroos
Matti Louekoski
Kerttu Törnqvist
Marja-Leena Viljamaa
Pertti Paasio

Arja Alho
Lauri Metsämäki
Jukka Gustafsson
Arja Ojala
Ulpu Iivari
Kari Rajamäki
Maija Rask
Johannes Koskinen
Timo Roos
Reijo Laitinen
Jouko Skinnari
Marja-Liisa Tykkyläinen
Kari Urpilainen
Raimo Vuoristo
Tarja Kautto

Matti Luttinen
Aarno von Bell
Riitta Myller
Sinikka Hurskainen
Virpa Puisto
Anna-Liisa Kasurinen
Antero Kekkonen
Jukka Roos
Pentti Lahti-Nuuttila
Lea Savolainen
Paavo Lipponen
Leena Luhtanen
Marjatta Vehkaoja
Matti Vähänäkki
Erkki Tuomioja

